

SALVADOR MASSÓ, CRÒNICA D'UNA ÈPOCA: EL PRIMER QUART DEL SEGLE XIX

JOSEP Mª ROIG ROSICH

No hi ha dubte que com més i millor ens coneguem més fàcilment podrem arribar a ser allò que podem i volem ser. Aquesta coneixença, però, s'ha de fer de prop. Sovint ens serveixen poc les grans panoràmiques de grup quan no ens hi trobem, tot i saber que hi som. I una cosa semblant pot passar amb la història. Ens poden ser útils les visions globalitzadores i sintètiques però ens són imprescindibles els estudis concrets i propers a nosaltres.

Catalunya és un país de grans historiadors i que estima i valora la pròpia història, però ens falten estudis fets des d'una perspectiva local. Per raons que ara no són del cas ens falten notícies del món rural català concret, allunyat del context i de les implicacions urbanes. Eugeni Perea fa aquesta història -jo m'atreveria a dir que recull la història que fem tots nosaltres, anònims ciutadans d'un poble-, i la fa prenent nota de documents de primera mà, amb una recerca pacient i respectuosa, «a partir de dades i no d'una teoria personal» tal com ell diu, i això garanteix una seriositat envejable.

El llibre que ara tenim entre mans és una veritable «crònica d'una època» i una bona presentació del pare Salvador Massó. La primera part més que una introducció és un estudi històric d'un període concret de Riudoms. Hi ha prou dades bàsiques i prou suggeriments com per poder comprendre la situació humana i econòmica de la vila així com el seu marc polític i ideològic. Però també, i amb unes breus pinzellades, s'insereix aquesta realitat concreta en el marc polític espanyol del segle XIX. I els seus centres d'interès i les seves conclusions són si es vol simples però irrevocables. Eugeni Perea ha sabut prendre molt bé el pols als trets definitoris de l'època i els exposa amb claredat.

La semblança del P. Salvador Massó i el seu context era potser encara més difícil de precisar. Un encert a destacar és que la seva biografia està narrada sense lirismes, amb vivacitat i sense oblidar les connotacions socials, polítiques i religioses de la tasca missionera. Es d'agrair que l'autor no s'aturés a l'hora d'assenyalar les implicacions econòmiques, bèl·liques i destructores d'antigues cultures que implica tota evangelització, utilitzada sovint com a punta de llança d'una posterior colonització i domini. Fet que crec que cal destacar ara més que mai quan se'ns prepara un veritable carnaval

commemoracionista amb motiu del cinquè centenari del descobriment i colonització d'Amèrica.

Ens haguera agradat saber més sobre la condició social de la família del P. Massó i dels inicis de la seva vocació religiosa, però de la seva etapa al Tonquín se'ns ofereixen prou dades per a emmarcar-la amb precisió.

Després d'aquestes notes necessàries per a la comprensió de l'aventura humana i religiosa del dominic riudomenc, Eugeni Perea s'atura i no aprofundeix gaire en l'anàlisi dels seus escrits. Amb un criteri respectuós envers el missioner i els mateixos lectors, l'autor deixa que nosaltres coneguem directament l'obra de Salvador Massó i la jutgem. I certament hi ha en ella, al marge de la seva monotonia, de les seves reiteracions i de la seva finalitat concreta i temporal, una allau de suggeriments, de vivències i de matisacions històriques que obliguen a llegir-la amb interès i conviden a la reflexió.

Evidentment els escrits d'aquest «valent xavalot català» com el mateix P. Massó es qualifica, home de fe, conspirador, diplomàtic i bon organitzador són parcials, subjectius i intencionats; però si som capaços de fer una lectura de les seves cartes diferent de la que ell ens proposa hi trobarem una molt humana intrahistòria de vencedors i vençuts. Hi trobarem, al costat d'un martirologi pietós i una evangelització ingènua i violenta alhora, una tensió subliminal entre fe i poder, una església armada (de fet les referències a Fra Punyal ens indiquen que no cal anar a terres de missió per trobar-la), un desig que la religió triomfi pel mitjà que sigui, un retrat de la fam, misèria i vexacions de tota mena que ens resulta colpidor en profunditat. I tot això al costat dels interessos comercials i polítics ja apuntats.

Artur Bladé i Desumvila, **Antoni Rovira i Virgili i el seu temps**. Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1984. 496 pàgines + gravats.

Un estudi documentat i, alhora, personal, de l'escriptor, el periodista, l'estudiós del problema de les nacionalitats i teòric del catalanisme, l'impulsor d'empreses editorials, el polític i el President del Parlament de Catalunya a l'exili. Tot emmarcat en l'època i l'ambient en què va viure Ròvira i Virgili: des dels primers anys a la Tarragona del fi de segle, passant per l'anada a Barcelona i la redacció d'**El Poble Català**; el temps de la Mancomunitat i la fundació d'«Acció Catalana»; de la Dictadura (1923-1929) amb el seu editorial diari a **La Publicitat**, creador de la **Revista de Catalunya**, de l'**Anuari dels Catalans**, del partit d'«Acció Republicana»; la República i la guerra (1931-1939), amb l'editorial també diari a **La Humanitat**, l'elecció de diputat al Parlament de Catalunya i, sempre, la publicació de nombrosos llibres i articles; l'exili, el pas per Tolosa de Llenguadoc, els anys de Montpeller, la presidència del Parlament de Catalunya, els anys de Perpinyà, fins a la seva mort, una matinada de desembre de 1949...

